

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 27 päivänä joulukuuta 2013

1094/2013

Valtioneuvoston asetus

rautatiejärjestelmän turvallisuudesta ja yhteentoimivuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2013

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan rautatiejärjestelmän turvallisuudesta ja yhteentoimivuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (372/2011) 2 § ja liite III, ja
lisätään asetukseen uusi 3 a ja 13 a § seuraavasti:

2 §

Liikenteen turvallisuusviraston vuosikertomus ja yhteiset turvallisuusindikaattorit

Rautatielain 41 §:ssä tarkoitetussa Liikenteen turvallisuusviraston vuosikertomuksessa on oltava tiedot:

- 1) rautateiden turvallisuuden kehityksestä mukaan lukien yhteenveto yhteisistä turvallisuusindikaattoreista,
- 2) merkittävistä muutoksista rautateiden turvallisuutta koskevassa lainsäädännössä ja muussa sääntelyssä,
- 3) turvallisuustodistuksia ja turvallisuuslupia koskevasta kehityksestä,
- 4) rataverkon haltijoiden ja rautatieyritysten valvonnasta saaduista tuloksista ja kokemuksista,
- 5) Liikenteen turvallisuusviraston rautatielain 60 §:n nojalla myöntämistä poikkeuksista.

Liikenteen turvallisuusviraston on rautatiejärjestelmän turvallisuustavoitteiden saavuttamisen seurantaan varten esitettävä vuosiker-

tomuksessaan liitteessä I mainituissa yhteisissä turvallisuusindikaattoreissa edellytetyt tiedot. Jos virasto saa vuosikertomuksen julkaisemisen jälkeen uusia yhteisiin turvallisuusindikaattoreihin vaikuttavia tietoja, sen on muutettava sanottua vuotta koskevia tietoja viimeistään seuraavassa vuosikertomuksessaan.

3 a §

Liikenteen turvallisuusviraston ilmoitusvelvollisuus

Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava Euroopan rautatievirastolle kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta päätöksestä, jolla se on myöntänyt, uusinnut, muuttanut tai peruuttanut rautatielain 4 §:ssä tarkoitetun turvallisuustodistuksen A-osan tai 16 §:ssä tarkoitetun turvallisuusluvan. Viraston on ilmoitettava ilmoituksessa turvallisuustodistuksen osalta turvallisuustodistuksen haltijan nimi ja osoite, turvallisuustodistuksen myöntämispäivä, soveltamisala ja voi-

massaolo sekä turvallisuustodistuksen peruuttamista koskevan päätöksen perustelut. Vastaavasti turvallisuusluvan osalta viraston on ilmoitettava turvallisuusluvan haltijan nimi ja osoite, turvallisuusluvan myöntämispäivä, soveltamisala ja voimassaolo sekä turvallisuusluvan peruuttamista koskevan päätöksen perustelut.

13 a §

Tietojen toimittaminen ratarekisteriin

Rataverkon haltijan on toimitettava rautatielain 70 §:ssä (323/2013) tarkoitetut ratarekisteriin merkittävät tiedot konekielisessä

muodossa Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Valtion rataverkkoa koskevia rekisterissä olevia tietoja on päivitettävä säännöllisesti ja vähintään kolmen kuukauden välein. Yksityisraiteen haltijan on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle kolmen kuukauden kuluessa rekisteriin merkityissä tiedoissa tapahtuneista muutoksista. Liikenneviraston on päivitettävä ratarekisteriin merkityt tiedot aina samanaikaisesti julkaistessaan rautatielain 32 §:ssä tarkoitetun verkkoselostuksen.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2013

Liikenneministeri *Merja Kyllönen*

Hallitusneuvos Hannu Pennanen

*LIITE III***Olennaiset vaatimukset****1. Yleiset vaatimukset***1.1 Turvallisuus*

Turvallisuuden kannalta olennaisten komponenttien ja erityisesti junien liikkumiseen liittyvien laitteiden suunnittelun, rakentamisen tai valmistamisen sekä kunnossapidon ja valvonnan on taattava sellainen turvallisuustaso, joka vastaa verkolle vahvistettuja tavoitteita, myös määritellyissä vajaatoimintatilanteissa.

1.1.2 Pyörien ja kiskojen kosketuksessa vaikuttavien parametrien on oltava sellaisten kulun vakautta koskevien perusteiden mukaisia, että niillä taataan turvallinen liikenne sallitulla enimmäisnopeudella. Jarrulaitteiston parametrien on oltava sellaiset, että niillä taataan pysähtyminen sallitusta enimmäisnopeudesta tietyllä jarrutusmatkalla.

1.1.3 Käytettävien laitteiden on kestävä käyttäikanaan niille määritetyt tavanomaiset tai poikkeukselliset rasitukset. Niiden satunnaisista vioista turvallisuudelle aiheutuvia seurauksia on rajoitettava asianmukaisilla keinoilla.

1.1.4 Kiinteät laitteistot ja liikkuva kalusto on suunniteltava ja käytettävät materiaalit valittava siten, että tulipalon sattuessa tulen ja savun syntymistä ja leviämistä sekä niiden vaikutuksia voidaan rajoittaa.

1.1.5 Käyttäjien käsiteltäviksi tarkoitetut laitteet on suunniteltava siten, etteivät ne vaaranna laitteiden turvallista käyttöä tai käyttäjien terveyttä ja turvallisuutta, jos niitä käytetään ennakoitavissa olevalla tavalla, mutta ei ohjeiden mukaisesti.

1.2 Luotettavuus ja käyttökunto

Junien liikkumiseen liittyvien kiinteiden tai liikkuvien osatekijöiden seuranta ja kunnossapito on järjestettävä ja toteutettava sekä niiden laajuus määritettävä siten, että ne pysyvät toimintakuntoisina tarkoitetuissa olosuhteissa.

1.3 Terveys

1.3.1 Materiaaleja, jotka voivat käyttötavastaan johtuen vaarantaa niiden kanssa kosketuksiin joutuvien ihmisten terveyden, ei saa käyttää junissa eikä rautateiden infrastruktuureissa.

1.3.2 Materiaalit on valittava ja niitä on käytettävä siten, että voidaan rajoittaa haitallisten ja vaarallisten savujen tai kaasujen muodostuminen, erityisesti tulipalossa.

1.4 Ympäristönsuojelu

1.4.1 Rautatiejärjestelmän toteuttamisen ja käytön ympäristövaikutukset on arvioitava ja otettava huomioon järjestelmää suunniteltaessa voimassa olevien unionin säännösten mukaisesti.

1.4.2 Junissa ja infrastruktuureissa käytettyjen materiaalien on oltava sellaisia, että voidaan

välttää ympäristölle haitallisten tai vaarallisten savujen tai kaasujen muodostuminen, erityisesti tulipalossa.

1.4.3 Liikkuva kalusto ja energiansyöttöjärjestelmät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne ovat sähkömagneettisilta ominaisuuksiltaan yhteensopivia sellaisten julkisten tai yksityisten laitteistojen, laitteiden ja verkkojen kanssa, joihin ne saattavat vaikuttaa.

1.4.4 Rautatiejärjestelmän käytössä on noudatettava säädettyjä melutasoja.

1.4.5 Rautatiejärjestelmän käyttö ei saa aiheuttaa maaperässä sen tasoista värähtelyä, että se tavanomaisessa kunnossa ollessaan häiritsee liikaa infrastruktuurin lähellä suoritettavia toimintoja ja radan ympäristöä.

1.5 Tekninen yhteensopivuus

Infrastruktuurien ja kiinteiden laitteistojen teknisten ominaisuuksien on sovittava yhteen keskenään sekä rautatiejärjestelmässä liikkuvien junien ominaisuuksien kanssa. Jos näiden ominaisuuksien noudattaminen osoittautuu vaikeaksi verkon tietyissä osissa, voidaan toteuttaa väliaikaisia ratkaisuja, joiden avulla taataan yhteensopivuus tulevaisuudessa.

1.6 Esteettömyys ja saavutettavuus

1.6.1 Osajärjestelmien ”infrastruktuuri” ja ”liikkuva kalusto” on oltava vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden esteettömästi saavutettavissa, jotta näillä henkilöillä on niihin muiden kanssa tasavertainen pääsy siten, että esteet ehkäistään ennalta tai poistetaan ja sovelletaan muita aiheellisia toimenpiteitä. Näihin on sisällyttävä osajärjestelmien niiden asiaan liittyvien osien, joihin yleisöllä on pääsy, suunnittelu, rakentaminen, uusiminen, parantaminen, ylläpito ja toiminta.

1.6.2 Osajärjestelmien ”käyttötoiminta” ja ”henkilöliikenteen telemaattiset sovellukset” on tarjottava tarvittavat toiminnot, joilla helpotetaan vammaisten henkilöiden ja liikuntarajoitteisten henkilöiden muiden kanssa tasavertaista pääsyä siten, että esteet ehkäistään ennalta tai poistetaan ja sovelletaan muita aiheellisia toimenpiteitä.

2. Kunkin osajärjestelmän erityisvaatimukset

2.1 Infrastruktuuri

2.1.1 Turvallisuus

On ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin, jotta estetään pääsy tai asiaton tunkeutuminen laitteistoihin.

On ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin ihmisille aiheutuvan vaaraan rajoittamiseksi erityisesti junien kulkiessa asema-alueella.

Infrastruktuurit, joihin yleisöllä on pääsy, on suunniteltava ja toteutettava siten, että rajoitetaan ihmisille aiheutuvia turvallisuusriskejä ottaen huomioon muun muassa infrastruktuurien vaaka- ja tulipalot, pääsytiät, evakuointi, laiturit.

On ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin pitkien tunneleiden ja maasiltojen asettamien erityisten turvallisuusvaatimusten huomioon ottamiseksi.

2.1.2 Esteettömyys ja saavutettavuus

2.1.2.1 Infrastruktuuriosajärjestelmien, joihin yleisöllä on vapaa pääsy, on oltava vammaisten

henkilöiden ja liikuntarajoitteisten henkilöiden esteettömästi saavutettavissa 1.6 kohdan mukaisesti.

2.2 Energia

2.2.1 Turvallisuus

Energian syöttölaitteiden toiminta ei saa vaarantaa junien eikä laitteiden käyttäjien, radan varren asukkaiden tai siellä muutoin olevien ihmisten turvallisuutta.

2.2.2 Ympäristönsuojelu

Sähkö- tai lämpöenergiansyöttölaitteiden toiminnasta aiheutuvien ympäristöhaittojen on pysyvä määritellyissä rajoissa.

2.2.3 Tekninen yhteensopivuus

Sähkö- tai lämpöenergian syöttöjärjestelmien on

- mahdollistettava se, että junat saavuttavat määritellyt suoritustasot,
- sähkönsyöttöjärjestelmien osalta sovittava yhteen juniin asennettujen virranottolaitteiden kanssa.

2.3 Liikenteenohjaus ja valvonta sekä opasteet/merkinanto

2.3.1 Turvallisuus

Käytettyjen ohjaus-, valvonta- ja opastinlaitteiden ja niiden toiminnan on mahdollistettava junaliikenne, jonka turvallisuustaso vastaa verkolle asetettuja tavoitteita. Ohjaus-, valvonta- ja opastinjärjestelmien on edelleen mahdollistettava verkossa luvallisesti liikkuvien junien turvallinen liikkuminen määritellyssä vajaatoimintatilanteessa.

2.3.2 Tekninen yhteensopivuus

Uudet infrastruktuurit ja uusi liikkuva kalusto, joka on rakennettu tai kehitetty yhteensopivien ohjaus-, valvonta- ja opastinjärjestelmien käyttöönoton jälkeen, on mukautettava näiden järjestelmien käyttöön.

Junien ohjaamoihin asennettujen ohjaus-, valvonta- ja opastinlaitteiden on mahdollistettava tavanomainen käyttötoiminta määritellyissä olosuhteissa rautatiejärjestelmässä.

2.4 Liikkuva kalusto

2.4.1 Turvallisuus

Liikkuvan kaluston rakenteet ja vaunujen välisten kytkentöjen rakenteet on suunniteltava siten, että matkustaja- ja ohjaamotilat ovat suojattuja, jos junat törmäävät tai suistuvat raiteilta.

Sähkölaitteet eivät saa vaarantaa ohjaus-, valvonta- ja opastinlaitteiden toimintavarmuutta.

Jarrutustekniikoiden ja -tehojen on oltava yhteensopivia raiteiden, teknisten rakenteiden ja opastejärjestelmien kanssa.

On ryhdyttävä toimiin pääsyn estämiseksi jännitteisiin laitteisiin, jotta ihmisten turvallisuus ei vaarantuisi.

Vaaratilanteita varten on oltava käytettävissä laitteita, joiden avulla matkustajat voivat ilmoittaa vaarasta kuljettajalle ja junahenkilökunta voi olla yhteydessä häneen.

Ovissa on oltava matkustajien turvallisuuden takaava sulkemis- ja avausjärjestelmä.

Käytössä on oltava hätäuloskäyntejä, jotka on merkittävä.

On ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin hyvin pitkien tunneleiden asettamien erityisten turvallisuusvaatimusten huomioon ottamiseksi.

Junissa on oltava riittävän tehokas hätävalaistusjärjestelmä, jolla on riittävä oma tehonlähde.

Junissa on oltava kuulutusjärjestelmä, jonka avulla junahenkilökunta voi välittää viestejä matkustajille.

2.4.2 Luotettavuus ja käyttökunto

Toiminnan kannalta olennaiset ajo-, veto- ja jarrutuslaitteet sekä ohjaus- ja valvontalaitteet on suunniteltava siten, että määritellyssä vajaatoimintatilanteessa juna voi jatkaa matkaansa ilman, että siitä on haittaa käyttöön jääville laitteille.

2.4.3 Tekninen yhteensopivuus

Sähkölaitteiden on oltava yhteensopivia ohjaus-, valvonta- ja opastinlaitteiden toiminnan kanssa.

Jos vetovoima tuotetaan sähköllä, virranottolaitteiden on oltava sellaisia, että junat voivat kulkea rautatiejärjestelmän energiansyöttöjärjestelmän avulla.

Liikkuvan kaluston ominaisuuksien on oltava sellaisia, että se voi kulkea kaikilla rataosuuksilla, joilla sitä aiotaan käyttää, asiaan vaikuttavat ilmasto-olot huomioon ottaen.

2.4.4 Valvonta

Junat on varustettava tallennuslaitteella. Laitteen kokoamat tiedot ja tietojen käsittely on yhdenmukaistettava.

2.4.5 Esteettömyys ja saavutettavuus

2.4.5.1 Liikkuvan kaluston osajärjestelmien, joihin yleisöllä on vapaa pääsy, on oltava vammaisten henkilöiden ja liikuntarajoitteisten henkilöiden esteettömästi saavutettavissa 1.6 kohdan mukaisesti.

2.5 Kunnossapito

2.5.1 Terveys ja turvallisuus

Keskuksissa käytettävien teknisten laitteiden ja menetelmien on taattava kyseisen osajärjestelmän turvallinen käyttö eikä niistä saa aiheutua vaaraa terveydelle ja turvallisuudelle.

2.5.2 Ympäristönsuojelu

Huoltokeskuksissa käytettävät tekniset laitteet ja menetelmät eivät saa ylittää ympäristön kannalta hyväksyttäviä häiritäviä tasoja.

2.5.3 Tekninen yhteensopivuus

Liikkuvassa kalustossa käytettävien kunnossapitolaitteiden on oltava sellaisia, että niillä voidaan suorittaa turvallisuuteen, terveyteen ja mukavuuteen liittyvät toimet sille kalustolle, joita varten ne on suunniteltu.

2.6 Käyttötoiminta ja liikenteen hallinta

2.6.1 Turvallisuus

Verkoilla on oltava yhtenäiset käytösäännöt sekä kuljettajilla, junahenkilökunnalla ja liikenteenohjaushenkilökunnalla riittävä pätevyys, jotta voidaan taata turvallinen käyttö, ottaen huomioon rajat ylittävän liikenteen ja kotimaan liikenteen erilaiset vaatimukset.

Kunnossapitotoimien ja kunnossapitovälin, kunnossapitohenkilökunnan ja liikenteenohjaushenkilökunnan koulutuksen ja pätevyyden sekä asianomaisten liikenteenharjoittajien liikenteenohjaus- ja huoltokeskuksissa käyttämän laadunvarmistusjärjestelmän on oltava sellaiset, että ne takaavat korkean turvallisuustason.

2.6.2 Luotettavuus ja käyttökunto

Kunnossapitotoimien ja kunnossapitovälin, kunnossapitohenkilökunnan ja liikenteenohjaushenkilökunnan koulutuksen ja pätevyyden sekä asianomaisten liikenteenharjoittajien liikenteenohjaus- ja huoltokeskuksissa käyttämän laadunvarmistusjärjestelmän on oltava sellaiset, että ne takaavat korkean luotettavuus- ja käyttötason.

2.6.3 Tekninen yhteensopivuus

Verkoilla on oltava yhtenäiset käytösäännöt sekä kuljettajilla, junahenkilökunnalla ja liikenteen hallinnasta vastaavalla henkilökunnalla riittävä pätevyys, jotta voidaan taata rautatiejärjestelmän tehokas käyttö, ottaen huomioon kotimaisten ja rajat ylittävien palvelujen erilaiset vaatimukset.

2.6.4 Esteettömyys ja saavutettavuus

2.6.4.1 On toteutettava aiheelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käytösäännöissä vaaditaan tarvittavia toimintoja vammaisten henkilöiden ja liikuntarajoitteisten henkilöiden kannalta riittävän esteettömän saavutettavuuden varmistamiseksi.

2.7 Henkilö- ja tavaraliikenteen telemaattiset sovellukset

2.7.1 Tekninen yhteensopivuus

Telemaattisten sovellusten olennaiset vaatimukset, joilla taataan palvelujen vähimmäislaatu matkustajille ja tavaraliikenteen asiakkaille, koskevat erityisesti teknistä yhteensopivuutta.

Näiden sovellusten osalta on varmistettava, että

- tiedostot, ohjelmat ja tiedonsiirtokäytännöt suunnitellaan siten, että niillä taataan suurin mahdollinen tietojenvaihto eri sovellusten ja eri liikenteenharjoittajien välillä sulkien pois liiketoimintaan liittyvät luottamukselliset tiedot,
- tiedot ovat helposti käyttäjien saatavilla.

2.7.2 Luotettavuus ja käyttökunto

Näiden tiedostojen, ohjelmien ja tiedonsiirtokäytäntöjen käyttö-, hallinta-, päivitys- ja ylläpito- tapojen on taattava näiden järjestelmien tehokkuus ja palvelujen laatu.

2.7.3 Terveys

Näiden järjestelmien käyttäjäliittymissä on noudatettava ergonomian ja terveyden suojelun vähimmäissääntöjä.

2.7.4 Turvallisuus

On varmistettava riittävä yhtenäisyyden ja luotettavuuden taso turvallisuuteen liittyvien tietojen tallentamisessa ja siirrossa.

2.7.5 Esteettömyys ja saavutettavuus

2.7.5.1 On toteutettava aiheelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että henkilöliikenteen telemaattisten sovellutusten osajärjestelmässä on tarvittavat toiminnot vammaisten henkilöiden ja liikuntarajoitteisten henkilöiden kannalta riittävän esteettömän saavutettavuuden varmistamiseksi.